

Inhoud

Voorwoord van Jan Doense 7

Auke Hulst

Vader zien 9

Sophia Drenth

Gedichten van licht en schaduw 27

Barend de Voogd

De koeien van Starink 65

Martijn Adelmund

Clémentine 89

Jerry Hormone

Dood zaad 131

Christien Boomsma

De beenderen in haar ogen 137

Thomas Olde Heuvelt

Tulpen en windmolens in het Land der Champignons 173

Tais Teng

Wil je doorgaan? [JA/NEE] 215

J. Sharpe

Echo van een monster 245

Martijn Lindeboom

De vernietiging van de jiten 269

Vanessa Morgan

9 311

Jamal Ouariachi

De Toeristenslager 343

Max Tromp

12,5 373

Voorwoord

Nederland en horror: die twee gaan van oudsher moeilijk samen.

Jaren geleden stelde een voormalig directeur van het Nederlands Filmfonds dat Nederlandse horrorfilms kansloos zijn omdat wij hier wat dit genre betreft geen literaire traditie kennen. Als het één al onlosmakelijk met het ander verbonden zou zijn, dan nog snijdt dit argument geen hout. Gerenommeerde auteurs als Bordewijk, Vestdijk, Belcampo en Siebelink hebben zich al met succes aan het genre gewaagd, om nog maar te zwijgen van Thomas Olde Heuvelt, wiens roem zich intussen uitstrekt tot in de Verenigde Staten. En waarom zouden zij zich ook niet met horror inlaten? Vaderlandse mythen en sagen bieden meer dan voldoende aanknopingspunten voor authentieke Nederhorror, van witte wieven tot veenlijken, van de Helhond van De Lutte tot de moordende reuzen Ellert en Brammert en van de Vliegende Hollander tot de bokkenrijders.

Maar laten we vooral ook de ongeremde fantasie als inspiratiebron niet vergeten. Deze bundel brengt een aantal nieuwe verhalen van Nederlandse auteurs bijeen, die niet alleen diep geworteld zijn in de Hollandse klei, maar ook stuk voor stuk origineel, verrassend en *eng* zijn. Ik heb ze met heel veel plezier gelezen en ben ervan overtuigd dat u, waarde lezer, dat ook zult doen. En als filmproducent en onvermoeibaar promotor van het horrorgenre zeg ik: laten we onze krachten bundelen, want sa-

men staan we sterker. Er valt in ons nuchtere landje nog een hoop missionarissenwerk te verzetten.

Jan Doense

Amsterdam, 21 augustus 2016

AUKE HULST

VADER ZIEN

‘Hoe langer ik erover nadenk, des te meer komt het mij voor dat wij die nog leven in de ogen van de doden irreële wezens zijn die slechts af en toe, in een bepaald licht en onder bepaalde atmosferische omstandigheden, zichtbaar worden.’

– W.G. Sebald, *Austerlitz*

Zodra mama het licht had uitgeknipt, verscheen hij. Hij tikte op het glas van de spiegel en fluisterde haar naam. ‘Elsie... Elsie... Hé, Elsie...’ Een tijdje lag ze verstijfd in bed, maar de wens hem te zien was sterker dan de angst, dus gleed ze onder de dekens vandaan en schuifelde op blote voetjes naar de spiegel, haar nachthemdje rond haar tengere lijf. Haar vader legde een hand tegen het glas en zij paste de hare op de zijne, als een maan die voor een planeet schuift. Ze wilde zijn warmte voelen, maar het glas was koud. Even leunde ze met haar hele gewicht tegen de spiegel, in de hoop erdoorheen te breken en haar hoofd tegen zijn middel te kunnen rusten – ze dacht dat ze zijn hart kon horen kloppen. Deed toen weer een stap terug om zijn gezicht te zien, wat nog niet meeviel in het donker.

Hij was veranderd sinds ze voor het laatst het prikken van zijn stoppels had gevoeld en hij, zoals elke ochtend, had gezegd: ‘Goed je best doen, hè?’ Ze herinnerde zich de geur van zijn corduroy broek, van zijn nicotinevingers en zijn aftershave. Hij had sindsdien een volle baard laten staan, zijn huid was bleek geworden, zijn gezicht was ingevallen en zijn haar, dat hij altijd zo mooi met pommade in een slag had geboetseerd, lag als dood gras op zijn hoofd. Het pootje van zijn bril was gerepareerd met plakband. Ze

voelde dat hij zich schaamde voor zijn voorkomen, maar ze snapte het wel – het was vast lastig jezelf te blijven aan de andere kant van de spiegel.

‘Meisje van me,’ zei hij. Zijn schouders schokten een beetje, alsof hij onder stroom stond. Hij droeg nog steeds dezelfde kleren, maar er zaten gaten in zijn broek en zijn overhemd was ongestreken. Aan de vlekken te zien had hij soep uit blik gegeten, misschien niet vandaag, misschien niet eens deze week. ‘Hoe gaat het, lieverd? Papa mist je.’

Ze miste hem ook, maar tegelijk was ze boos op hem. Omdat het ongeluk hem van haar had weggerukt en hij dat niet had kunnen of willen voorkomen.

‘Ik kan niet slapen,’ mokte ze.

‘Slapen is moeilijk, hè? Je moet goed slapen.’

‘Ik zou altijd wel willen slapen,’ zei ze.

Daarop mompelde hij iets in een vreemde taal, wat hij vaker deed, alsof hij het niet helpen kon. ‘*Gut ist der Schlaf, der Tod ist besser – freilich das beste wäre, nie geboren sein.*’ Hij schudde zijn hoofd, glimlachte de verdrietigste glimlach. ‘Je moet maar niet naar me luisteren. Dat was maar een gedicht. Ik ben zo blij je te zien, meisje. Ik ben zo blij...’

‘Jij geeft toch les in gedichten?’

Hij wreef zijn tranen weg. ‘Ik geef geen les meer, nu.’

Natuurlijk niet. Hoe kon hij ook? In dat vieze overhemd en met dat rommelige haar? Hij moest eerst gewoon weer papa worden.

‘Hoe is het met mama?’ vroeg hij.

Ze haalde haar schouders op.

‘Ben je wel bij haar?’

‘Dit huis is stom,’ zei ze.

‘Ik weet het, lieverd.’

‘Ik heb niks om mee te spelen.’

Hij kneep zijn lippen samen.

Sinds het ongeluk was er een halfjaar verstreken voor ze, bij toeval, ontdekt had dat ze papa in de spiegel kon zien als het donker was. Dan werden zijn spookachtige vormen niet langer weggedrukt door de weerspiegeling van haar kamer, de wereld, het licht. Bij hem was het altijd donker, leek het wel. Toch meende ze achter hem de woonkamer van het oude huis te ontwaren. Ze zag vagelijk boekenkasten met doorzakkende planken, waarvan ze pas laat had begrepen dat ze met zijn werk te maken hadden omdat hij een heuse professor was. Ze zag de toverkist waarin veel meer speelgoed en veel meer verhalen hadden gepast dan je zou denken. Op het dressoir stonden foto’s, kaarsen en twee metalen vazen zonder bloemen.

‘Je moet toch maar proberen te slapen,’ zei hij.

Ze knikte.

‘Zie ik je dan morgen weer?’

Na het ongeluk was Elsie met haar moeder vertrokken naar een huis zonder boeken, zonder speelgoed, zonder televisie. Terwijl mama toch echt van boeken had gehouden. Mama hield van helemaal niks meer, leek het wel, alleen van huilen – ze zat vaker wel dan niet gebogen over de keukentafel, haar gezicht begraven in een zakdoek. Elsie probeerde zo min mogelijk naar haar te kijken, want ze zag er nog slechter uit dan papa er achter de spiegel uitzag. Bovendien wilde ze voorkomen dat mama aan haar blik kon aflezen dat ze stiekem met papa praatte.

Dus holde ze naar beneden en rende ze direct naar buiten zonder te ontbijten. ‘Pas je op!’ riep haar moeder haar na. ‘Niet te dicht bij het water, hè!’ De hordeur sloeg dicht met een zweepslag.

Het huis was klein en van hout – het lag aan het eind van een lang pad dat geregeld in mist gehuld was. Vanaf de veranda keek je uit over een meertje met aan de oever nog een paar huizen, even klein als het hunne. Kilometers verder lag een dorpje waar hoofdzakelijk oude mensen woonden. Dat dacht Elsie tenminste – ze was er nog maar twee keer geweest, en beide keren had ze veel minder kinderen dan bejaarden gezien. Daarom was er ook geen school in het dorp en kreeg ze les van haar moeder, wanneer die zich ertoe kon zetten. Soms gaf Elsie zichzelf dan maar les, al twijfelde ze aan het nut daarvan. Haar eigen lessen bestonden uit het schrijven van verhalen waarin ze allemaal weer bij elkaar waren en lange tochten maakten door een sprookjesland.

De beste steentjes om te keilen kon je vinden langs de oever, in het ijzige water – gladde, afgeplatte steentjes die soms wel tien keer stuiterden voor ze zonken. Ze ging op haar buik liggen en viste er een paar op. Ze vroeg zich af of ze mama moest vertellen dat ze papa kon zien, maar ze wist zeker dat ze haar niet zou geloven. Zelfs toen ze het gewoon over de papa van vroeger had gehad, had mama haar door elkaar geschud en geschreeuwd dat ze op moest houden, dat papa er niet meer was. Ze had het stilletjes ondergaan. Papa was misschien weg, maar mama was op een bepaalde manier ook weg. Misschien zelfs verder weg, omdat ze er nog was en Elsie steeds aan haar afwezigheid herinnerd werd.

Toen ze het keilen beu was, wandelde ze naar het hutje van de buurjongen, die op zijn steiger zat te roken. Hij noemde zichzelf Snake en hij had geen benen meer – die was hij kwijtgeraakt in Irak, wat een stoffig land was, ver weg. Hij kon hoppen op handen en bips, vlot als een kikker. Hij was lief en hij was grappig en hij leek best jong.

‘Hé, Elsie!’ Hij zwaaide en ze zwaaide terug. Ze rende het laat-

ste stukje naar de steiger en ging met een plof naast hem zitten, hijgend van de inspanning. Al was hij nog maar de helft van wie hij vroeger was, hij bleef een reus.

‘Lekker aan de wandel?’ vroeg hij.

‘Mama huilt weer.’

‘Tja.’ Hij nam een trek van zijn sigaret en blies speciaal voor haar een reeks perfecte rookringen.

Ze stak haar vinger door eentje heen en zei: ‘Ja, ik wil.’

De ring brak en verwoei; Snake grijsde zijn gouden tanden bloot en schudde geamuseerd zijn hoofd. Hij had de korte mouwen van zijn t-shirt opgetrokken, zodat je de tatoeages op zijn donkere schouders kon zien: slangen en doodshoofden en blote vrouwen. Ze deden allebei alsof ze het niet koud hadden, en toch hadden ze beiden kippenvel. De lucht was effen grijs, zoals elke dag.

‘Mijn papa rookte ook,’ zei ze.

Hij hield haar de sigaret voor. ‘Niet tegen je moeder zeggen.’ Ze nam een klein trekje en hoestte als een gek. Hij knikte. ‘Zie je wel, roken is slecht voor je.’ Weer die grijns. ‘Je gaat er dood van.’

Snake was de bijnaam die hij had gekregen van de jongens in zijn eenheid – eigenlijk heette hij Joseph. Soms vertelde hij over zijn eenheid, op een toon waaruit Elsie opmaakte dat het zijn beste vrienden waren. Het was alsof ze die bermbom hadden zien aankomen, zei hij dan. Hij legde uit dat volgens de legende een slang ooit poten had gehad, zoals een hagedis, tot de poten hem waren afgenomen door een boze god. En volgens de oude Grieken bestond er zelfs een vrouw met het onderlijf van een slang, die zoveel verdriet en woede voelde over het verlies van haar kinderen, dat ze andermans kinderen doodde. Dat had het gezicht van de mooie vrouw tot een gruwelijk masker gemaakt. Een beetje zoals het gezicht van mama – maar dat had ze niet hardop gezegd.

‘Snake...’

‘Hm?’ Ze keken uit over het water, waarop een oude visser in een sloep ronddobberde zonder iets te vangen. Het was stil. Geen wind, geen vogels, geen vliegtuigen in de lucht.

‘Heb jij wel eens iets gezien wat niet kan bestaan?’

‘Poeh,’ zei hij. ‘Best vaak.’

‘Wanneer dan?’

Hij keek moeilijk. ‘Als je ijlt, dan... Dan zie je van alles, joh. Ik was dus op die bermbom gereden, even buiten Falluja. Dat heb ik verteld, toch? Toen moest ik naar het veldhospitaal.’

‘Maar wat zag je dan?’

‘Ja, wat zag ik?’ Hij probeerde bij zichzelf naar binnen te kijken. ‘Ik zag mijn grootmoeder, die de beste hamburgers van de hele wereld bakte, en ik zag de autoband waarvan mijn grootvader een schommel had gemaakt, en ik zag de kreek waar ik in mijn nakie zwom, ondanks de bloedzuigers. Ik kon het allemaal ruiken en voelen alsof het echt was. Als je bij mijn grootouders kwam, was het net of je naar een andere tijd ging. Ze woonden ver weg van de bewoonde wereld en hadden niet eens elektriciteit. Het was geweldig daar. Veel beter dan de achterbuurt waar ik vandaan kom. Een beetje zoals hier, eigenlijk. Maar dan een heel stuk warmer.’

‘En heb je dat aan mensen verteld? Wat je gezien hebt, bedoel ik.’

Hij grijnsde, al kostte dat moeite. ‘Nu net. Aan jou. Heb jij iets gezien?’

Ze knikte.

‘Wil je erover praten?’

Ze schudde van nee.

‘Praten is veel moeilijker dan vechten. Dat snappen mensen nooit. Om echt te praten, moet je dapper zijn. En je veilig voelen,

denk ik.' Hij knikte, alsof hij het eens was met zichzelf.

'Snake...'

'Hm?'

'Als je nu denkt aan hoe het is om je tenen in het water te steken, kun je dat dan voelen?'

Hij nam een trek van zijn sigaret en keek strak voor zich uit. 'Ik vraag me af wat er zou gebeuren als ik me in dit meer zou verdrinken. Gewoon, over de rand vallen en loslaten.' Hij maakte met zijn reuzenhand haar haar in de war. 'Ik ga het niet doen, hoor, ik vraag het me alleen af. Of er een weg terug is, of vooruit.'

Die nacht tikte ze met haar knuistjes op de spiegel. 'Papa... Psst... Papa... Ben je daar?' Maar ze zag alleen zichzelf, hoe bleek ze was, gemarmerd haast. Hoelang ging het nog duren voor de zomer kwam, de zon doorbrak en ze het niet meer zo koud zou hebben? Het was altijd koud hier en ze hadden geen verwarming.

Er bewoog iets. Ze schrok – het leek of een zwart, glimmend monster nog even snel zijn mensenhuid aantrok, precies zoals ze ooit had gedroomd. In die droom ontdekte ze dat haar ouders gruwelwezens in vermomming waren, dat alle mensen dat waren, behalve zij. Ze had zich in paniek verscholen in de kledingkast en door een kiertje gezien hoe de wezens haar bed overhoophaalden en hun bloedrode kwijl aan het linnengoed smeerden. Ze spraken niet, ze gromden, en een van hen – papa, dacht ze – scheurde met zijn puntige tanden haar lievelingsknuffel aan stukken. Plofje, de lelijkste knuffel aller tijden. Ze was gillend wakker geworden, en voor ze het wist, waren papa en mama uit hun slaapkamer gekomen om haar te troosten. Getweeën zaten ze op de rand van haar bed, dat kraakte onder al dat volwassen gewicht. Ze was nog steeds bang voor hen, maar die angst was snel gesleten

en liefde geworden. Wat het om te beginnen al was.

Ze deinsde terug toen ze de donkere vorm in de spiegel zag naderen. Het was papa maar – hij legde een knoop in de ceintuur van zijn badjas. Toch duurde het even voor ze dat in verband bracht met de illusie van zo-even en ze weer wat dichterbij durfde te komen. Hij schraapte zijn keel, beschaamd bijna. 'Ik, eh... ik wilde net in bad gaan, lieverd.'

'Ga je je haar wassen?' vroeg ze, te enthousiast.

Een flauwe glimlach. 'Voor jou zal ik mijn haar wassen.'

Het klonk niet alsof hij het meende. 'Je jukt.'

Dat ontkende hij niet. Hij was er met zijn hoofd niet helemaal bij, zag ze. Ze tikte met haar knokkels op het glas, ter hoogte van zijn hart.

Hij schudde een gedachte af. 'Sorry. Ik, eh... Hoe is het met mama?'

'Zoals gisteren.'

'Hoe was het gisteren met mama?'

Ze zei niks.

'Je moet lief voor haar zijn, hè.'

'Ze is zelf niet lief.'

'Juist daarom,' zei hij.

Ze voelde woede opborrelen, zoals schuim in een fles cola waarmee was geschud. 'Ik heb haar niet aan het huilen gemaakt.'

'Dat weet ik wel, lieverd.'

'Dat heb jij gedaan.'

Hij schudde zijn hoofd.

'Jawel. Ze huilt omdat jij ons in de steek hebt gelaten.' Ze merkte dat ze haar stem verhief. Dus herhaalde ze het fluisterend, alsof ze zo de eerste poging kon uitwissen. 'Omdat jij ons in de steek hebt gelaten.'

Hij nam zijn bril af en wreef in zijn ogen. 'Er had niemand

schuld,' zei hij. 'Het was heel glad.'

Ze voelde de tranen branden in haar ogen. Ze snapte niet hoe ze tegelijkertijd boos en verdrietig kon zijn. 'Waarom ben je dan niet met ons meegeleden? Waarom moest je met de andere auto?'

'Ik ging iemand ophalen van het vliegveld. Een belangrijk iemand die gastles kwam geven. Jij moest op tijd op school zijn. En je moeder moest ook op tijd...' Hij maakte de zin niet af. 'Ik snap dat je boos bent. Ik ben misschien nog wel bozer dan jij.'

'Je jukt,' zei ze weer.

Papa legde een handpalm tegen zijn kant van de spiegel, maar ze hield haar eigen handen verborgen achter haar rug. Toen begon hij heel hard te huilen, met schokkende schouders. Hij ging door zijn knieën en liet zich als een lappenpop tegen de spiegel zakken – het glas drukte zijn wang plat.

'Papa, toe nou,' zei ze. 'Straks wordt mama wakker.'

Hij snoof zijn snot terug en knikte. Vermande zich. 'Ik zie je wel, maar je bent niet echt. Ik zie je alleen maar aan de andere kant van de spiegel. O, meisje, soms ben ik zo bang dat ik doordraai. Dat ik je zo graag wil zien dat...' Hij snoot zijn neus in de kraag van zijn badjas.

'Ik ben wel echt,' zei ze. 'En jij bent ook echt. We zijn allemaal echt.'

'Zijn wij echt?' vroeg ze aan Snake.

'Echt? Wat is dat?'

Ze dacht even na. 'Dat weet ik eigenlijk niet.'

Hij stak een sigaret op, maar blies geen rookringen – zijn stemming was er niet naar. 'Toen de hel uitbrak,' zei hij, 'waren we soms dagen op patrouille. Veel te weinig slaap natuurlijk. En dat terwijl elk stukje grond letterlijk in je gezicht kon ontploffen, en

zelfs meisjes zoals jij met een bomvest konden zijn uitgerust. We gebruikten van alles en nog wat om maar op de been te blijven. Weet je wat drugs zijn?’

Ze knikte.

‘Nou, daar werd alles dus heel weird van, vreemder nog dan het al was. Maar wie kon ons zeggen dat dat niet de werkelijkheid was? Wat er in je brein gebeurt, is sowieso een chemisch proces. Waarom zouden we de ene vorm van waarneming dan echt noemen en de andere hallucinatie? Snap je wat ik bedoel?’

‘Niet helemaal,’ zei Elsie.

‘Het is allemaal niet echt. Alles is ingebeeld.’

Ze zaten weer op de steiger, omringd door een dichte mist die de wereld inkaderde. Het huis waar ze woonde was niet langer te zien, wat op zich niet erg was, want dat huis was leeg en eng. Het zou in elk geval nooit háár huis worden. Ze stelde zich voor dat het meer zich voorbij de mist uitstreckte en zee werd. En dat dit dan de kust was waar ze elke zomer vakantie hadden gevierd in een huisje met een rieten dak en een keukentje zonder vaatwasser. Ze hielp papa met de afwas – hij de borstel, zij de droogdoek – schuifelend op papa’s veel te grote slippers. Ze herinnerde zich het duin waar ze vanaf rolden, terwijl mama broodjes met Philadelphia smeerde. Ze herinnerde zich dat papa en mama stoeiden alsof ze zelf nog kinderen waren. Die weken waren het fijnst, omdat haar ouders dan even niet meer hoefden na te denken over de lessen die ze moesten voorbereiden, de lezingen die ze moesten geven, de vaste aanstellingen die ze maar niet kregen. Tot mama wel een vaste aanstelling kreeg en papa zich steeds meer in zichzelf had opgesloten, vlak voor het ongeluk.

‘Waar denk je aan?’ vroeg Snake.

Ze haalde haar schouders op. Ze was opeens ontzettend verdrietig.

‘Je denkt aan je vader, hè?’

Ze schudde van nee.

‘Was hij een goede man?’

Ze knikte.

‘De mijne was een regelrechte klootzak. Altijd meppen. Later zou ik hem er dankbaar voor zijn, beweerde hij. Nou, vergeet het maar!’

‘Heb je hem nog wel eens gezien?’

‘Die man hoef ik echt niet meer te zien.’

‘Maar je bent altijd alleen.’

‘Nee, joh. Jij komt hier toch bij me zitten?’ Weer voelde ze die reuzenhand op haar hoofd. ‘Maar met de jongens uit mijn eenheid zou ik graag nog eens een biertje drinken,’ zei hij.

‘Ze komen vast snel op bezoek.’

Hij knikte. ‘Vast.’

De ochtend van het ongeluk hadden haar ouders ruziegemaakt. Ze zaten doodstil aan de ontbijttafel. Mama's muesli kraakte als grind, zo hard kauwde ze, en ze stond al op om haar kom in de vaatwasser te zetten toen papa nog met gebogen rug boven zijn halfvolle kom zat. Hij kauwde juist in slow motion. Elsie wilde het wel uitschreeuwen: *Hou op! Dit is niet leuk voor mij!* Maar als ze haar zouden hebben gevraagd waarmee ze precies hadden moeten ophouden, had ze onmogelijk een antwoord kunnen geven. Het zat 'm vooral in wat ze nalieten. Elkaar aanraken. Glimlachen om elkaars grapjes. Vragen naar de dag die ging komen of de dag die was geweest. Of dit: dat alleen zij een kus kreeg toen ze met mama de deur uit ging, nadat die haar veel te ruw haar jas en haar wanten had aangetrokken. ‘Goed je best doen, hè?’ zei papa. Als ze had geweten dat ze hem nooit weer zou zien, had ze hem langer vastgehouden, zodat zijn geuren haar kleren zouden